

Yard. Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu
İstanbul Üniversitesi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

LCB Internationale Übersetzerwerkstatt 2006
LCB Uluslararası Çevirmenler Çalışma Atölyesi 2006
Berlin, 12-19 Mart 2006

1963 yılında Walter Höllerer tarafından “bilimi ve sanatı desteklemek” amacıyla kurulmuş olan Literarischen Colloquium Berlin (LCB) ve Robert Bosch Vakfı tarafından bu yıl üçüncüsü düzenlenen „Internationale Übersetzerwerkstatt: Deutsche Literatur aktuell“ (Uluslararası Çeviri Atölyesi: Güncel Alman Edebiyatı) adlı seminer 12-19 Mart 2006 tarihleri Berlin ve Leipzig’de gerçekleştirildi. Seminerin 13 Avrupa ülkesinden ve ABD’den gelen katılımcıları şunlardı: Michael Henry Heim, (ABD), Alhierd Bacharevic (Beyaz Rusya), Janina Dragostinova (Bulgaristan), Schorena Schamanadze (Gürcistan), Latica Bilopavlovic (Hırvatistan), Rasa Mazelyte (Litvanya), Sándor Tatar (Macaristan), Ela Kalinowska (Polonya), Radu-Mihai Alexe (Romanya), Ekaterina Ivanova (Rusya), Peter Kubica (Slovakya), Tomas Dimter (Çek Cumhuriyeti), Ersel Kayaoglu (Türkiye), Khrystyna Nazarkevych (Ukrayna).

Ana konusunu Alman yazarlar Wolfgang Hilbig ve Therezia Mora’nın metinleri üzerindeki çalışmaların oluşturduğu bu yılki seminer 12 Mart 2006 Pazar akşamı katılımcıların ve semineri düzenleyenlerin tanışma fırsatını bulduğu bir akşam yemeğiyle başladı.

13 Mart 2006 Pazartesi günü LCB’nin Berlin Wannsee’deki merkezinde Jürgen Jacob Becker tarafından seminer akışına ve yapılacak çalışmaların ayrıntılarına ilişkin bilgiler verildi. Bunu izleyen oturumda 13 ayrı ülkeden gelen katılımcılar kendi çeviri çalışmaları ve Alman edebiyatının ülkelerinde nasıl alımlandığına, hangi kitapların çevrildiğine ilişkin bilgiler verdi.

Öğleden sonraki ilk oturumdaysa edebiyat eleştirmeni Jörg Magenau *Zur aktuellen deutschen Literatur. Statements und Diskussion (Güncel Alman Edebiyatına Değın. Saptamalar ve Tartışma)* başlıklı bir bildiri sundu. 1991 ile 2005 yılları arasında yayınlanmış otuza yakın romana kısaca değinerek güncel Alman edebiyatının bir portresini çizmeye çalışan Magenau, otobiyografik romanların, bu bağlamda da özellikle aile ve soyağacı tarihleri üzerinden geçmişle bir hesaplaşmaya giren yapıtların çokluğuna vurgu yaptı. Yapıtlarında çocukluk ve gençlik yıllarına özlemle dönüp bakan çok sayıda yazardan ve yapıttan örnek verirken otobiyografiye yönelmenin artık bir moda harekete dönüşmüş olduğunu ve hatta bu konuya el atan yazarların yaş sınırının 17’ye

kadar düştüğünü belirten Magenau'un bir diğer önemli saptaması, eski Doğu Almanya yazarlarının tarihsel romana batılı yazarlardan daha yatkınlık göstermesiydi.

Bunu izleyen oturumda Robert Bosch Vakfı'nın proje sorumlusu Dr. Maja Pflüger vakfın kültürler arası iletişim alanında yaptığı çalışmaları, desteklediği projeleri ve etkinlikleri, verdiği bursları tanıttı. Özellikle insana yatırım konusunu temel ilke edinmiş olan Robert Bosch Vakfı'nın kültürler arası iletişimde yazarların ve çevirmenlerin önemini ve değerini kavradığını belirten Pflüger vakfın çeviri alanında desteklediği faaliyetlere örnekler verdi. Bunlar arasında en fazla yankı bulanının Straelen'deki Avrupa Çevirmenler Kollegiumu olduğunu belirten Pflüger, LCB'nin bu seminerine katılanların zengin bir kütüphaneye ve rahat çalışma ortamlarına sahip Straelen'de çalışmalarını sürdürmek için 75 günlük birer burs hakkı kazandıklarını belirtti.

Sonraki oturumda ise Gabriele Leupold VdÜ (Verein deutscher Übersetzer; Alman Çevirmenler Derneği'nin) çalışmaları hakkında bilgi verdi. Almanya'daki çevirmenlerin örgütlenme biçimlerini, telif hakları konusunda yürüttükleri çalışmalarını, yayınevlerinin çeviri politikalarını anlatan Leupold Katılımcılar kendi ülkelerinde

Aynı günün akşamında ise LCB'nin herkese açık olarak düzenlediği iki saatlik etkinliğinin konuk yazarı Wolfgang Hilbig'di. Çok kalabalık bir dinleyici kitlesinin katıldığı bu okuma akşamı edebiyat eleştirmeni Thomas Geiger'in yazar Wolfgang Hilbig'i tanıtmaya başladı. Geiger'in sorularını yanıtlayan Hilbig *Das Provisorium* adlı romanından bazı bölümleri ve kendisine 2002 yılı Georg Büchner Ödülü'nü kazandıran *Erzählungen* başlıklı öykü kitabından bazı öyküleri okudu.

14 Mart Salı günü yapılan seminer oturumları da yazar Wolfgang Hilbig'in 2000 yılında yayınlanmış olan *Das Provisorium* adlı romanına ayrıldı. 1985 yılında Eski Doğu Almanya'dan Batı Almanya'ya iltica eden Hilbig, bu romanında aldığı bursla gittiği Batı Almanya'dan Doğu Almanya'ya artık dönmeyen alkolik bir yazarın içinde yaşadığı tehdit atmosferini, belirsizlikleri, korkutucu sahneleri, tedirginliği betimliyor. Seminere katılanlar, romanın daha önceden çevirmiş oldukları bölümlerinde karşılaştıkları zorlukları tartışma ve bunlara ilişkin yazar doğrudan sorular yöneltme olanağı buldular. İlk okumalarda anlaşılmayan pek çok ayrıntı yazarın verdiği yanıtlar ve açıklamalarla aydınlatılmış oldu.

Yazarla birlikte yenilen akşam yemeğinin ardından LCB'nin aylık programında yer alan herkese açık bir tartışma düzenlendi. Otuz yıla yakın süredir düzenlenen ve Deutschlandfunk Radyosu'ndan da yayınlanan tartışma programının konuşmacıları bu kez edebiyat eleştirmenleri Hubert Winkels, Ulrich Greiner, Volker Weidemann ve Christoph Bartmann'dı. Tartışmanın odağında Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung'un edebiyat-kültür eki sorumlusu ve edebiyat eleştirmeni Volker Weidemann'ın mart ayı başında

yayınlanan *Lichtjahre. Eine Kurze Geschichte der deutschen Literatur von 1945 bis heute* adlı çalışması yer aldı. Yazar, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından geçen altmış yıllık dönemde öne çıkan 135 yazarı ele aldığı kitabından bazı bölümler okuduktan sonra yazarların ve onların ele almış açılara ilişkin eleştirileri yanıtladı. Böyle bir çalışmada nesnel bir seçim yapamayacağını, ancak öznel ölçütlerle ... Die Zeit gazetesinin yazarlarından Ulrich Greiner'in *Leseverführer* adını taşıyan ve birçok ülkenin edebiyatından seçilmiş yapıtları ele alan çalışması da tartışıldı.

15 Mart 2006 Çarşamba günü Thomas Brovot und Olga Radetzka'nın başkanlığında yapılan oturumlarda Terézia Mora'nın ilk romanı olan ve 2005 Leipzig Kitap Fuarı Ödülü'nü alan *Alle Tage* ele alındı. Yazar Terézia Mora'nın kendisini ve romanını kısaca tanıtmadan önce katılımcılar romandan çevirmiş oldukları bölümleri kendi dillerinde okudular. Wolfgang Hilbig'in metninde olduğu gibi Mora'nın metninde de anlaşılmayan imgeler, göndermeler vs. katılımcılar tarafından yazara soruldu. Yazarın verdiği yanıtlar ve yaptığı açıklamalar görece karmaşık bir yapıya sahip olan bu metnin daha iyi anlaşılmasını sağladı. Terézia Mora'nın romanının oluşturma ve redaksiyon aşamalarına ilişkin verdiği bilgiler de katılımcıların metni farklı bir bakışla görmesini sağladı.

16 Mart 2006 Perşembe sabahı Berlin'den Leipzig'e giden katılımcılar öğleden sonra 2006 Leipzig Kitap Fuarı'nı ziyaret etti. 100'ün üzerinde yayınevının kitaplarını sergilediği ve "Leipzig Liest" (Leipzig Okuyor) başlığı altında fuar alanında ve kentin pek çok yerinde düzenlenen okuma, tartışma, sergi, panel, ödül törenleri gibi toplam 3000'e yakın etkinliğin sunulduğu fuarın en çok ilgi çeken bölümlerinden biri Leipzig Kitap Fuarı Ödülleri'ydi. Konu alanı kitabı, çeviri ve edebiyat dallarında beşer yapıtın ödüle aday gösterildiği ve içerinden birine . Kitapların ve yazarlarının tanıtılmasıyla başlayan ödül töreninde, yazarların hangi gerekçelerle ödüle layık görüldüğü de açıklandı. Bu yıl konu alanı kitabı ödülünü Franz Schuh *Schwere Vorwürfe, schmutzige Wäsche* adlı yapıtı için; çeviri ödülünü Antonio Moresco'nun *Aufbrüche* adlı romanının çeviren Ragni Maria Gschwend; edebiyat ödülünü Ilija Trojanow *Der Weltensammler* adlı kitabı için aldı. Fuarın en çok konuşulan konuları arasında Feridun Zaimoğlu ve onun *Leyla* adlı romanı da vardı.

17 Mart 2006 Cuma günü saat 11:00'de LCB'nin Leipzig Kitap Fuarı'ndaki etkinlikleri arasında Glashallenforum'da düzenlediği panel. Jürgen Jacob Becker'in başkanlığında düzenlenen panelde seminare katılanlar arasından altı konuşmacı (Janina Dragostinova, Ela Kalinowska, Tomas Dimter, Ersel Kayaoğlu, Khrystyna Nazarkevych, Michael Henry Heim) ülkelerinde günümüz Alman edebiyatının, özellikle de genç Alman yazarların nasıl alımlandığı, hangi yapıtların çevirisinin yapıldığı konusunda bilgi verdikten sonra izleyicilerden bunlara ilişkin gelen soruları yanıtladılar. Ayrıca LCB'nin düzenlediği seminere ilişkin bilgiler verildi. Panelin ardından LCB'nin "Happy

Hour für Übersetzer“ (Çevirmenler İçin Hoş Saatler) adlı etkinliği vardı. Bu etkinlik çerçevesinde panele gelmiş olan dinleyiciler, çevirmenler, yazarlar ve yayınevi temsilcileri tanışma olanağı buldu ve Alman edebiyatının çeviri yoluyla yayılmasına konusunda ikili görüşmeler yapabildi. LCB'nin bunu izleyen fuar etkinlikleri arasında yine Terézia Mora'nın sunuşunu yaptığı bazı genç yazarlar ilk yapıtlarından bölümler okudular.

18 Mart 2006 Cumartesi akşamı katılımcılar Berlin'de bir akşam yemeğinde bir araya gelerek seminerin genel bir değerlendirmesini yaptı. Gece geç saatlere kadar süren konuşmalarda özellikle Hilbig ve Mora'nın metinlerinin anlaşılmasında yazarlarla birlikte yapılan çalışmanın sağladığı yararlar vurgulandı.

19 Mart 2006 Pazar günü katılımcıların ülkelerine dönmesiyle seminer sona ermiş oldu.